

Tavoitteena monipuolinen integraatio EU:n yhteisille maakaasumarkkinoille

Linus Linkevičius

Energia-ala on jokaisen valtion talouden perusta, huolimatta siitä onko valtio tuojamaa, kauttakulkumaa vai viejämää. Yhdysvaltojen liuskekaasun vallankumous on vaikuttanut monille alueille ja se on herättänyt paljon odotuksia: nesteytetyn maakaasun terminaalien rakentaminen on kiihtynyt maailmanlaajuisesti. Yhdysvallat itse muuttuvat pian tuojamaasta viejämääksi kun muiden maiden raaka-ainetoimittajien Yhdysvaltojen vientiin suunnatut hankkeet alkavat olla kilpailukyvyttömiä ja tarpeettomia.

Maailmanlaajuinen kilpailu energialähteistä kasvaa. Samaan aikaan mennään yhä enemmän siihen suuntaan, että energiataloutta käytetään poliittisena työkaluna. Energiavarat ovat jo pitkään olleet muutakin kuin tuote. Yhteistyökumppaneiden luotettavuus ja toimituslähteiden monipuolistuminen ovatkin tärkeitä tekijöitä energiaturvallisuudessa.

Baltian maiden liittyessä EU:n ja Naton jäseniksi, valtioista muodostui energiatalouden saareke. Kyseisen ongelman ratkaisemisesta on tullut valtioidemme strateginen tavoite. Voimme rohkeasti kutsua edeltäneitä vuosia murroskaudeksi Liettuan energiataloudellisen itsenäisyyden historiassa.

Vaikka olemmekin pieni maa ja markkinamme ovat pienet, herätämme kuitenkin Euroopassa mielenkiintoa dramaattisten muutosten vuoksi, joita markkinoiden liberalisointi ja vaihtoehtoisen kaasutuontilähteen eli liuskekaasun (LNG) terminaalin käyttöönotto ovat saaneet aikaan.

Vuoden 2015 alussa Klaipėdassa toimintansa aloittaneesta LNG-terminaalista on tullut vaihtoehtoinen kaasun toimituslähde paitsi liettualaisille kuluttajille myös muille Baltian maille. LNG-terminaali on jo kokonaan integroitu maamme maakaasun jakojärjestelmään ja sen kapasiteetti riittäisi kattamaan Liettuan lisäksi myös yli 90 prosenttia Baltian maiden vuotuisesta maakaasun tarpeesta.

Myönteiset muutokset ovat selkeitä: *Gazpromin* maakaasun tuonnin keskihinta romahti jyrkästi alas jo silloin, kun neuvottelut LNG-siirtoterminaalista olivat vielä kesken. Vuodesta 2015 maan sisällä toimittajat ovat todella alkaneet kilpailla kuluttajista. LNG-terminaali ja liberalisointi on lisännyt kilpailua, auttanut löytämään monipuolisempia lähteitä, ja siten varmistanut kaasutoimitusten turvallisuuden Liettuassa ja Virossa. Vaikka maidenvälisissä hinnoissa on ollut eroa, kaasusta ei kuitenkaan ole käyty kauppaa. Kaupankäynti alkoi vasta tänä vuonna ja se on auttanut Viroa muuttamaan tuontisaldoaan – vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla Viro on tuonut 18 prosenttia maakaasustaan Liettuasta eikä enää Gazpromista.

Liettuan LNG-terminaali teki Baltian maiden ja Suomen yhteisistä kaasumarkkinasuunnitelmista totta.

Euroopan komission käynnistämä Baltian energiainfrastruktuurin yhtenäistämisen suunnitelma (BEMIP) on yksi tärkeimmistä työvälineistä, jolla Itämeren alue saadaan yhdistettyä EU:iin, jolloin energia voi virrata sinne missä tarve on suurin ja jolla varmistetaan, että jokainen jäsenvaltio voisi saada energiaa vähintään kolmesta lähteestä.

Kaikkien kolmen Baltian maiden ja Suomen pitäisi toimia yhdessä, jotta kaasumarkkinat toimisivat sujuvasti. Meille on erittäin tärkeää, että Suomi sitoutuisi aktiivisesti yhteisten markkinoiden luomiseen, jossa merkittävimmässä roolissa on Viron ja Suomen välinen kaasuputki, toisin sanoen *Balticconnector*. Nykyään kolmen Baltian maiden vuotuiset kaasumarkkinat ovat kokoluokaltaan noin 4,5 miljardia kuutiometriä. Suomen osallistuminen nostaisi sen 8,5 miljardiin kuutiometriin. Suurempi kaasumäärä tekisi Baltian maiden alueesta huomattavasti houkuttelevamman myös suurille kaasuntoimittajille, parantaisi kilpailukykyä ja kaasun hinnat laskisivat – tästä olisi hyötyä sekä Liettuan että Suomen kaasun käyttäjille.

Liettua toteuttaa toista tärkeää infrastruktuurista hanketta yhteistyössä Puolan kanssa. Kahden valtion alueelle sijoittuva kaasuputki (Gas Interconnection Poland – Lithuania; GIPL), jolle on jo vahvistettu eurooppalainen tuki, yhdistää Baltian maat Länsi-Euroopan markkinoihin. Investoinnit tähän hankkeeseen ovat alansa suurimpia EU:n historiassa. Tulevaisuudessa investoinnit tuottavat osinkoja ja takaavat energialähteiden vapaan liikkuvuuden Euroopassa.

Baltian maiden yhdistyttyä Puolaan ja Suomeen voitaisi rakentaa yhteiset, lähes 24 miljardin kuutiometrin markkinat, jotka voisivat tarjota useita tuontilähteitä – terminaaleja ja kaasuputkia.

Kyseessä olevien hankkeiden toteutuminen takaisi jo muutaman vuoden päähän turvalliset ja luotettavat kaasumarkkinat, jotka tarjoisivat suotuisat olosuhteet valtion talouden ja kuluttajien hyvinvoinnin parantamiseen.

Olemme saavuttaneet jo paljon, mutta vielä ei kuitenkaan ole oikea aika hengähtää. Tavoittemme integroitua täysivaltaisesti EU:n yhteisille maakaasumarkkinoille vaatii vielä paljon ponnisteluja.

Linus Linkevičius
Liettuan ulkoministeri

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).